

Synthese van de politieke verbintenissen Lente van het Leefmilieu

2 juli 2008

Workshop “Natuurlijke hulpbronnen en diversiteit”

Maatregelengroep 1: Invasieve uitheemse soorten

BEDREIGDE SOORTEN EN ECOSYSTEMEN

Maatregelen waarvoor een politiek akkoord bestaat

Invasieve exotische soorten

Hoewel de gewesten verantwoordelijk zijn voor het natuurbehoud en dus voor het beheer van de populaties invasieve exotische soorten, beschikt de federale overheid over belangrijke hefbomen om de invoer van risicosoorten in België tegen te houden, door het regelen van de invoer en de commercialisering ervan. In verband met de strijd tegen biologische invasies, worden deze preventieve acties vaak beschouwd als veel efficiënter en veel goedkoper dan een strijd op een later tijdstip, wanneer de ongewenste soort zich reeds in het gebied gevestigd heeft.

Maatregel 1: Invoering van een reglementair kader voor de evaluatie en het beheer van de milieu- en gezondheidsrisico's met het oog op de vrijwillige invoering van elke nieuwe exotische soort in België op basis van een waarschuwingslijst

➤ Omschrijving van de maatregel

Met het oog op een ware preventie, zouden de exotische, nog niet-genaturaliseerde soorten die nog moeten worden ingevoerd op Belgisch grondgebied, moeten onderworpen worden aan een risico-analyse op basis van standaardcriteria (zie ISEIA-protocol, ingesteld door het Belgisch Forum voor invasieve soorten).

Er zal een waarschuwingslijst moeten worden opgesteld om de exotische soorten met een invasief karakter die nog niet genaturaliseerd zijn in België, en die als schadelijk werden erkend in andere regio's met gelijkaardige ecoklimatische kenmerken, te kunnen rangschikken.

Het bestaande systeem van evaluatie van exoten wordt algemeen gezien als een goede basis voor een gestandaardiseerde benadering door de betrokken overheden, en zou eveneens voorgesteld kunnen worden op Europees niveau.

Het Belgisch Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen (BKIN) beschikt over expertise ter zake die zowel op Belgisch niveau als internationaal wordt erkend en die verder moet gewaardeerd en ontwikkeld worden.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor wetenschapsbeleid en leefmilieu zullen een waarschuwingslijst laten opstellen en de federale minister bevoegd voor leefmilieu zal een Koninklijk Besluit opstellen dat het federaal wettelijk kader voor de evaluatie en het beheer van de risico's in verband met nieuwe soorten die nog niet aanwezig zijn op het grondgebied (voor de reeds aanwezige soorten: zie maatregel 2 hieronder).

Maatregel 2: Een federaal wettelijk en reglementair kader vormen ter bevordering van de preventie en de substitutie

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Er dienen maatregelen te worden genomen om het invoeren door bepaalde sleutelsectoren van exotische soorten die als schadelijk werden erkend voor het leefmilieu en/of de gezondheid te beperken, ongeacht of ze ja dan nee aanwezig zijn op het Belgische grondgebied (= zwarte lijst of waarschuwingslijst). Deze moeten van verschillende aard zijn

- Verbod van invoer, terugtrekking uit de verkoop (zwarte lijst),
- Specifieke labeling en informatie voor de gebruiker / consument,
- Ondersteunen van alternatieven,
- Controle,
- Bijdragen/retributies, enz.

Sommige maatregelen kunnen vrijwillig zijn, zoals diegene in verband met de sensibilisering (conventies, gedragscodes) en andere voorbeelden die wettelijk afdwingbaar zijn. Er zal een analyse van de mogelijke economische gevolgen van deze maatregelen moeten worden uitgevoerd.

Er moet een partnership worden opgericht met de prioritaire sectoren om de efficiëntie van de voorgestelde maatregelen te verzekeren.

De ontwikkeling van een geharmoniseerde aanpak over de verschillende overheden, in samenwerking met de betrokken sectoren, zou een meerwaarde met zich meebrengen, en is een logisch gevolg van ontwikkelingen op Europees niveau. Binnen de EU wordt op vraag van lidstaten, in het bijzonder België, aan een regelgeving rond exoten gewerkt. Een Europese Verordening of Richtlijn terzake zou, naast de reeds bestaande CITES-reglementeringen (enkel toestand van de lokale populaties), kunnen beletten dat (buiten landbouwgebruik) warning list-soorten uit de EU geweerd worden.

Op federaal niveau werden reeds lijsten voor de handel in soorten opgesteld, die eventueel kunnen uitgebreid worden met positieve of negatieve lijsten voor verhandeling van exoten. Aan de Belgische Schengen-grenzen zouden de controles die nu reeds plaatsvinden in het kader van de CITES wetgeving kunnen uitgebreid worden met mogelijks invasieve soorten.

Het Belgisch Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen (BKIN) beschikt over expertise ter zake die zowel op Belgisch niveau als internationaal wordt erkend en die verder moet gewaardeerd en ontwikkeld worden.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale minister bevoegd voor leefmilieu zal een federaal wettelijk kader voorstellen voor de reeds aanwezige soorten, op basis van te valideren lijsten, gaande van de meest restrictieve (beperkt verbod in het geval van duidelijke risico's, enz) tot gecontroleerde risico's (beperking in de verhandeling, labeling /informatie, controle en bewaking). De federale en gewestelijke ministers

bevoegd voor leefmilieu zullen een gezamenlijk project « LIFE + » voorstellen in 2010 met het oog op het bekomen van een communautaire cofinanciering voor de voorziene maatregelen, en zullen bijdragen tot de uitwerking van sectoriële gedragscodes

De federale minister bevoegd voor leefmilieu zal een rondetafel organiseren met de tuinbouwsector met het oog op het opstellen van een gedragscode, zal de vaststelling ondersteunen van een wettelijk kader voor de EU en zal de contactgroep IAS van de CCPIE belasten met de coördinatie van de geïntegreerde maatregelen Preventie / Uitroeiing / Verantwoordelijkheid tussen de federale overheid en de gewesten.

Maatregel 3: invoeren van een bewakingsnetwerk: instellen van een waarschuwingssysteem dat de aanwezigheid kan opsporen van nieuwe exotische invasieve soorten in België, met het oog op de snelle verwijdering ervan

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Er moet een waarschuwingssysteem worden ingevoerd om de invasieve exotische soorten die op de lijst (gedefinieerd onder punt 1) staan vermeld en die zich op ons grondgebied vestigen zo snel mogelijk te kunnen opsporen, en dit om de controle van deze soorten door de bevoegde gewestelijke diensten mogelijk te maken. De opsporing van deze soorten zal moeten worden verzekerd dankzij een zeer nauwe samenwerking tussen alle betrokken actoren uit de programma's ter bewaking van het Belgische leefmilieu. Er zullen hulpmiddelen voor de identificering van deze soorten moeten worden ontwikkeld, alsook een systeem waardoor verdachte observaties snel kunnen worden gemeld.

De bestrijding van deze invasieve soorten dient geïntegreerd te worden in het breder controlebeleid voor inheemse soorten die een problematische uitbreiding kennen, bijvoorbeeld onder invloed van de klimaatsverandering. Dit wil zeggen dat niet enkel invasieve soorten o.i.v. klimaatveranderingen voor problemen kunnen zorgen.

➤ **Standpunt van de stakeholders** : consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale minister en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu, de federale ministers bevoegd voor wetenschapsbeleid en leefmilieu en de federale minister bevoegd voor de Noordzee zullen een bewakingsnetwerk en een waarschuwingssysteem samenstellen

De federale minister en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu en de federale minister voor de Noordzee zullen bewakingsplannen opstellen.

Het Belgisch Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen (BKIN) beschikt over expertise ter zake die zowel op Belgisch niveau als internationaal wordt erkend en die verder moet gewaardeerd en ontwikkeld worden.

Maatregel 4: Bekrachtiging van een partnership Business and Biodiversity (B@B) en van een communicatieplan voor vaklui en het grote publiek

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Het geheel aan maatregelen 1 tot 3 die hiervoor zijn omschreven, zullen moeten begeleid worden met een ambitieus communicatieplan (artikels, reportages, conferenties, website, enz.) bedoeld om het publiek te informeren over de gevaren verbonden aan de aanwezigheid van invasieve exotische soorten en de verschillende beschikbare hulpmiddelen om hun aanwezigheid en verspreiding in het leefmilieu te beperken.

Het Belgisch Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen beschikt over expertise ter zake die zowel op Belgisch niveau als internationaal wordt erkend en die verder moet gewaardeerd en ontwikkeld worden.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De gewestministers en de federale minister bevoegd voor leefmilieu, de federale minister bevoegd voor wetenschapsbeleid en de federale minister bevoegd voor de Noordzee zullen B@B (Business and Biodiversity) partnerships oprichten, samen met een communicatieplan bedoeld om het publiek en de vaklui te informeren over de gevaren van exotische invasieve soorten.

Maatregel 5: Een « Rapport STERN » ivm de impact van het verlies van Biodiversiteit in België: evaluatie van de economische impact (van biologische invasies) : the cost of action versus the cost of inaction

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Uitvoeren van een studie bestemd voor de evaluatie van de kosten van biologische invasies in ecosystemen, sectoriële activiteiten, de volksgezondheid alsook het budget dat zal moeten worden besteed om deze invasies tegen te gaan. Concreet, moeten we kunnen beschikken over een instrument waarmee de huidige en toekomstige kosten van deze invasies kunnen worden geëvalueerd op basis van de verschillende beheersscenario's in België.

Bijdrage tot een rapport Stern « sociaal-economische aspecten van de Biodiversiteit.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor leefmilieu en economie zullen het federaal actieplan Economie en Biodiversiteit finaliseren tegen eind 2008, overeenkomstig het FPDO2 en er deze actie in integreren.

In het kader van maatregel 46, zal de federale minister bevoegd voor wetenschapsbeleid de mogelijkheid onderzoeken voor het opstarten van een studie van het type « rapport STERN over de Biodiversiteit dat een hoofdstuk zal bevatten over de exotische invasieve soorten, en verbindt zich ertoe dit te beheren.

De gewestministers en de federale minister bevoegd voor leefmilieu, de federale minister bevoegd voor de Noordzee zullen de evaluatiemiddelen laten uitwerken en goedkeuren om de openbare beslissingen in verband met de impact van het beleid op de biodiversiteit te objectiveren.

Samenhang klimaat – biodiversiteit

Klimaatveranderingen worden steeds belangrijker voor biodiversiteit. Daarnaast kan ook het beleid om klimaatverandering aan te pakken zelf bedreigend zijn voor biodiversiteit indien dit gebeurt zonder degelijk rekening te houden met gevolgen voor biodiversiteit. Het is daarom zeer belangrijk om op alle niveaus, namelijk internationaal, regionaal en nationaal, coherentie te verzekeren tussen beleid in verband met klimaatverandering en beleid voor behoud van biodiversiteit.

Een betere en meer coherente implementatie en opvolging van verschillende globale en regionale verdragen op nationaal niveau is één van de doelstellingen van de Nationale Biodiversiteitstrategie. Verscheidene honderden internationale overeenkomsten zowel op mondiaal als regionaal niveau verstrekken het juridisch kader voor verschillende milieukwesties. Nochtans blijft de implementatie op nationaal niveau van deze massa verplichtingen een reusachtige uitdaging, hoofdzakelijk wegens beperkte financiële en menselijke middelen. Bij de ontwikkeling van adaptatie en mitigatiemaatregelen in het kader van het klimaatbeleid dient men er steeds over te waken dat deze een opportuniteit moet vormen voor biodiversiteit

Maatregel 6: Een betere en meer coherente uitvoering van de bestaande Belgische strategische plannen en verplichtingen onder de relevante regionale en globale instrumenten

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Dit zal o.a. gebeuren via een nationale workshop die het huidig nationaal beleid identificeert en evalueert betreffende coherentie tussen biodiversiteit en klimaat. Door de aanbevelingen van de

nationale workshop, worden de plannen, beleid & programma's ter uitvoering van de Rio Conventies (o.a. evaluaties, adaptatie, mitigatie, wetgeving enz.) meer efficiënt en coherent gemaakt. Deze aanbevelingen werken ook door in het formuleren van projectvoorstellen en dragen zo bij tot ondersteuning van de Rio doelstellingen in ontwikkelingsprojecten. Op basis van deze informatie, zullen de zwakke plekken aangepakt worden en waar nodig de coördinatiemechanismen versterkt worden.

Bij de voorgestelde analyse/mapping van de bestaande maatregelen dienen de specialisten van de verschillende beleidsdomeinen betrokken te worden. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van een implementatiestrategie.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale minister bevoegd voor leefmilieu zal de deelname ondersteunen en financiële steun verlenen aan het initiatief voor de uitwerking via « clusters » van de internationale verbintenissen inzake Biodiversiteit op nationaal niveau van het UNO-programma Leefmilieu en de Wereldnatuurorganisatie, ook bekend onder de naam TEMATEA, voor de « cluster « klimaatsverandering en Biodiversiteit ».

De federale minister en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu zullen een nationale workshop over dit onderwerp organiseren.

Maatregel 7: Duurzaamheidscriteria

7a) Verzekeren van de integratie van de aspecten biodiversiteit in de criteria voor biobrandstoffen op wereldvlak, voor de EU en voor België

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Omwille van veranderend landgebruik alsook het soort gewassen dat gebruikt wordt in de productie van biobrandstoffen, is er een grote interactie tussen biobrandstoffen enerzijds en het behoud van biodiversiteit anderzijds. Deze interactie kan positief zijn (bijv. minder intensief landgebruik) maar kan ook een negatieve invloed hebben (bijv. verlies waardevolle gebieden, gebruik invasieve soorten). Daarom moeten bindende duurzaamheidscriteria voor biofuels opgesteld worden. Een gezamenlijke positiebepaling van de verschillende niveaus is wenselijk.

Dergelijke duurzaamheidscriteria voor de productie en consumptie van biobrandstoffen in verband met ecologische en sociale aspecten zullen door België sterk gepromoot worden binnen de relevante Europese en internationale kaders (CBD, FAO, WTO, etc.), alsook nationaal.

Ook binnen België zal de naleving van verplichtingen in verband met biodiversiteit sterk worden verdedigd en aangemoedigd waar relevant, in het bijzonder binnen het energie-, transport- en klimaatsbeleid. Verder zal ook het Belgisch federale aankoopbeleid de meest strikte interpretatie van duurzaamheid in verband met biodiversiteit in acht nemen. Verschillende aspecten van het dossier biobrandstoffen worden besproken in verschillende vergaderfora. Het is belangrijk dat de relatie tussen biobrandstoffen en biodiversiteit in eerste instantie besproken wordt door de biodiversiteitsexperten, maar dat een volledige integratie van de afwegingen omtrent biodiversiteit in de bredere discussie rond biobrandstoffen blijft verzekerd. Dit geldt eveneens voor de behandeling van biodiversiteitaspecten van het thema biobrandstoffen in het kader van de Lente van het Leefmilieu.

Naast bovenstaande criteria inzake biodiversiteit dienen eveneens socio-economische criteria in aanmerking genomen worden. Behoud van goede socio-economische condities, vooral voor lokale en inheemse gemeenschappen.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** meerderheid

➤ **Politieke verbintenis**

De federale minister bevoegd voor leefmilieu zal conclusies trekken uit de resultaten van de huidige studie « Biobrandstof-Biodiversiteit-Bioveiligheid » (BiBiBi) om tegen eind 2008 te kunnen bijdragen tot:

- Het vaststellen van productiecriteriën die compatibel zijn met de biodiversiteit, met inbegrip van een analyse/evaluatie van de actuele criteria van de wet van 2006 ;
- Het identificeren, vanuit het standpunt van de biodiversiteit, van de beste agrobrandstoffen van de 2de generatie;
- Het vaststellen, vanuit het standpunt van de biodiversiteit, van een maximale oppervlakte biobrandstof van de 1ste generatie.

De federale minister en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu:

- Zullen een coherent standpunt verdedigen op internationale fora en zullen verzoeken om de uitwerking van criteria en wetenschappelijke bijstand op wereldvlak.
- Zullen de activiteiten « Klimaat / Biobrandstoffen » van de UNO-conventie over Biodiversiteit financieren.

7b) Aankoopbeleid koolstofkredieten

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Voor het behalen van de emissiereductiedoelstellingen onder het Protocol van Kyoto kunnen de overheden een beroep doen op de aankoop van koolstofkredieten via de flexibele mechanismen CDM en JI (Clean Development Mechanism en Joint Implementation).

Momenteel maken de verschillende Belgische overheden gebruik van verschillende duurzaamheidscriteria in het kader van hun aankoopbeleid van koolstofkredieten.

Een harmonisering en gelijkstelling van de duurzaamheidscriteria in het kader van het aankoopbeleid is inderdaad nodig op Europees niveau in de plaats van op federaal niveau. De verschillende bestuursniveaus dienen in hun aankoopbeleid rekening te houden met de criteria van duurzame ontwikkeling waarbij ook biodiversiteitscriteria worden geïntegreerd. Deze oefening dient uitgevoerd te worden in samenwerking met de relevante stakeholders en ook met de bedoeling de toegang tot de markt te bevorderen voor kleinere projecten.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** meerderheid

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor leefmilieu en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu zullen de mogelijkheid onderzoeken voor het voeren van een screening door de Belgische overheden van hun aankoopbeleid en duurzaamheidscriteria, in het bijzonder de impact op de biodiversiteit. Iedere entiteit zal op het einde zelf evalueren of er maatregelen moeten worden genomen voor zaken waarvoor ze bevoegd is.

7 c) Herbebossingsprojecten

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Naast het behoud van bestaande bossen kan de aanplanting van bossen eveneens de klimaatverandering tegengaan. Dergelijke herbebossingsprojecten (bv met het oog op klimaat) moeten voldoen aan duurzaamheidscriteria, en mogen geen negatieve impact hebben op de bestaande biodiversiteit. Ook in het kader van herbebossingsprojecten zal België aandringen op een beleid dat het belang van biodiversiteit en lokale en inheemse volken in rekening brengt. De Belgische coördinatie zal gebeuren in een contactgroep die daartoe zal opgericht worden onder het CCIM.

Bij herbebossingsprojecten, ook in functie van klimaat, dient de voorkeur te worden gegeven aan het gebruik van inheemse soorten, indien deze soorten geschikt zijn voor het vooropgestelde doel.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** meerderheid

➤ **Politieke verbintenis**

De federale minister bevoegd voor leefmilieu en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu en landbouw zullen een screening uitvoeren van de herbebossingsprojecten en daarbij de nadruk leggen op het belang van de biodiversiteit en de lokale en inheemse volkeren. De Belgische coördinatie daarover zal gebeuren in een contactgroep die daartoe zal opgericht worden onder het CCIM.

7 d) aanpassing aan de klimaatveranderingen op het grondgebied

➤ **Omschrijving van de maatregel**

De aanpassing aan de klimaatverandering is belangrijk voor gans het land. Een samenwerking tussen de federale diensten belast met de te ondernemen projecten is in het bijzonder van belang voor de bevordering van onder andere de duurzame handhaving van de biodiversiteit in de aanpassingsprojecten.

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor leefmilieu en voor de Noordzee en de gewestelijke ministers bevoegd voor leefmilieu zullen aanpassingsplannen opstellen (o.a. voor het rekening houden met de biodiversiteit in de aanpassingsmaatregelen voor het geïntegreerd beleid van de Belgische kustzones).

Biodiversiteit en marien milieu

Maatregelen in verband met de Noordzee hebben enkel zin als ze gecoördineerd en uitgevoerd worden op EU-niveau. Initiatieven kunnen betrekking hebben op een heroriëntatie van de Europese visserij – omschakeling van boomkor naar meer duurzame vismethoden, zoals beoogd door het Visserijplan, het aftasten van de mogelijkheden van aquacultuur, het leggen van de link met distributeurs – informatie over duurzaamheid, labeling, onderzoek naar het belang van rustzones of het niet bevissen tijdens de paaiperiode van bepaalde soorten.

Binnen België is de zeevisserij geregionaliseerd. De WG meent dat een verder uitbreiden van een structureel overleg zowel het leefmilieu als de visserij ten goede kan komen. In een aantal gevallen, bv. het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen voor de mariene Natura 2000-gebieden is een nauwe samenwerking van regionale en federale partners absoluut noodzakelijk.

Maatregel 8: Rechtstreekse bescherming van kwetsbare soorten

➤ **Omschrijving van de maatregel**

De populaties van een aanzienlijk aantal mariene soorten (kraakbeenvissen, zeeschildpadden, zeezoogdieren..) zijn de laatste tien jaar drastisch in aantal gedaald en zijn nu zelfs een bedreigde soort.

Er is extra aandacht vereist voor alle bedreigde mariene soorten. Een belangrijke referentie zijn de lijsten van bedreigde soorten opgesteld op het niveau van de EU, OSPAR, IUCN, CMS, IWC en ASCOBANS. Hierbij dient de nadruk te worden gelegd op het duurzaam beheer van deze soorten, een basisvoorwaarde voor het overleven van de economische sectoren die deze soorten exploiteren.

Dit is onder andere het geval voor de haaien, een soort waarvan de bescherming de komende jaren op de internationale politieke agenda zal worden geplaatst. Ondanks het feit dat de haai, naast de walvis, de belangrijkste soort is bij de levende zeewezens, bestaat er nog geen functioneel regime dat hun bescherming moet garanderen. De bescherming van de haaien is een potentieel dossier waarin België zich de komende jaren op een positieve wijze zou kunnen engageren door hun zaak te gaan verdedigen op de voornaamste pertinente fora om een beschermings- en conserveringsregime te verkrijgen dat aan hen is aangepast. Deze voorrangactie past in de optimalisatie van de inspanningen inzake conservatie.

Teneinde de effectieve bescherming van deze soorten te kunnen voorzien, is een koppeling noodzakelijk met het Belgisch en Europees Visserijbeleid.

Het Belgisch Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) beschikt over expertise ter zake die zowel op Belgisch niveau als internationaal wordt erkend en die verder moet gewaardeerd en ontwikkeld worden.

Standpunt van de stakeholders: consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor de Noordzee en voor Wetenschapsbeleid zullen op de Wereldconventie voor migratoire soorten (WMS) een actieve bijdrage leveren over haaien en in ons land een internationale vergadering over haaien organiseren.

Maatregel 9 : Opstellen van beheersplannen voor beschermde mariene zones die in 2005 werden gedefinieerd (akkoorden van bestaande gebruikers, gebruikers van mariene gebieden)

➤ **Omschrijving van de maatregel**

In verband met onze mariene gebieden, werkt de FOD VVVL (DG Leefmilieu) in 2008 aan de uitwerking van « beleidsplannen » voor het beheer van de beschermde mariene zones die in 2005 zijn gedefinieerd. Hiertoe zal deze zich baseren op akkoorden van bestaande gebruikers en de gebruikers van mariene gebieden erbij betrekken om een duidelijk actieplan op te stellen dat moet leiden tot een optimale bescherming van de betrokken soorten en habitats, die in 2005 werden gedefinieerd (akkoorden van bestaande gebruikers, gebruikers van de mariene gebieden). De huidige wetgeving voorziet een volksraadpleging tot en met eind juni van dit jaar betreffende een voorontwerp van plan tussen mei en eind juni 2008. De maand juli zal dienen voor de voorbereiding van een ontwerp van een plan, dat zal worden voorgelegd aan de bevoegde minister. Deze laatste zal tot in oktober '08 de tijd hebben om de regels en processen te bepalen die gedurende de volgende drie jaar van kracht zullen zijn.

De correcte invulling van de bepalingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn vereist een betrokkenheid van alle verschillende betrokken beleidsdomeinen. Om deze betrokkenheid te verzekeren dient een structureel overleg rond marien beschermde gebieden ingesteld te worden. In dit kader kan men de wetenschappelijke ontwikkeling van de instandhoudingdoelstellingen voor deze gebieden, alsook de uitwerking van de maatregelen, op een participatieve wijze vorm geven. Hierbij dient men na te gaan in welke mate men aanspraak kan maken op Europese fondsen om gezamenlijk deze maatregelen te implementeren.

➤ **Standpunt van de stakeholders :** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor de Noordzee, voor economie, voor energie en voor wetenschapsbeleid zullen

- Zullen in juli 2008 de Strategische Evaluatie Leefmilieu van de beheersplannen lanceren
- Vanaf oktober 2008 de definitieve plannen opstellen en in de herfst van 2008 de gebruikersovereenkomsten.

Maatregel 10: « Geïntegreerd beheer van de kustzones » : op een participatieve manier samenwerken met de actoren die de interface aarde-zee delen

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Concreet gaat het erom aanwezig te zijn op fora zoals het « coördinatiepunt duurzaam kustbeheer » om er enerzijds een aangepaste communicatie te verzekeren over de uitdagingen op grote schaal, en anderzijds om er op een nuttige manier de lokale verwachtingen op het terrein op te vangen.

Samenwerking tussen de verschillende actoren aan de kust is vereist voor volgende onderwerpen, die kunnen opgenomen worden in het werkprogramma van het Coördinatiepunt.

Drie concrete voorbeelden:

- Olievervuiling: Hoewel er op Vlaams niveau een regelgeving bestaat die olievervuiling in de Vlaamse binnenhavens moet beperken, is deze niet operationeel. In verschillende havens ontbreken operationele actieplannen bij vervuiling, en is oliebestrijdingsmateriaal onvoldoende aanwezig. Eventuele vervuiling komt via de sluzen in zee terecht.
- Vervuiling door pleziervaart: Aan boord van de vele pleziervaartuigen in België wordt een belangrijke hoeveelheid afval geproduceerd. Een belangrijke hoeveelheid hiervan komt in zee terecht. Onder meer de uitbreiding van de havenfaciliteiten, een betere controle en een bewustmakingcampagne gericht op deze doelgroepen zou een mogelijke meerwaarde kunnen bieden. Cfr: blauwe-vlag-initiatief tussen overheid en pleziervaart.
- Vuilophaling door de gemeenten: Afval op de stranden is een probleem dat gedurende het hele jaar aanwezig is, maar een hoogtepunt bereikt gedurende de zomermaanden. Bij hoog tij verdwijnt dit afval in zee. Via het coördinatiepunt dient men hierover in overleg treden met de Belgische kustgemeenten, teneinde vaker opruimacties te organiseren. Dit dient te gebeuren op een ecologisch verantwoorde manier.

In dit verband dient men op te merken dat er in het kader van de POD wetenschapsbeleid een studie ontwikkeld wordt over de impact van afval op het marien milieu.

➤ **Standpunt van de stakeholders : consensus**

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor de Noordzee en voor wetenschapsbeleid verbinden zich ertoe dat de federale regering het Protocol « coördinatiepunt » in juli 2008 ondertekent.

Maatregel 11: Duurzame visvangst: verenigen van de economische en sociale aspecten van de visvangst met een beleid voor de bescherming van het mariene leefmilieu

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Een duurzaam visserijbeleid is belangrijk voor het behoud van de mariene biodiversiteit, alsook voor het verzekeren van het behoud van de Belgische visserijsector. In het kader van de Europese instellingen, de VN en de FAO worden maatregelen ontwikkeld die hoogst relevant zijn op zowel het vlak van leefmilieu- als op sociaal-economisch vlak.

Wat belangrijk is in deze uitdaging voor integratie, is het vinden van een pragmatische modus operandi waar iedereen zichzelf in terugvindt, zowel voor nationale, Europese en internationale dossiers. Hiertoe moet een rondetafel worden georganiseerd met de administraties bevoegd voor de visserij, energie, mobiliteit, economie en de betrokken leefmilieuadministraties, en moet er worden gestart met het identificeren van thema's en dossiers waarover iedereen verwachtingen koestert, het illustreren van deze verwachtingen, het verzamelen van meningen en het praktisch organiseren van de manier waarop de administraties zullen samenwerken voor de integratie van de dimensie leefmilieu in het sectoriële beleid dat wordt gevoerd binnen het domein van de Noordzee, onder andere de visvangst.

De WG pleit voor een versterking van gecoördineerde standpuntvorming inzake biodiversiteitsaspecten binnen de context van het externe visserijbeleid, shipping, enz. tussen de verschillende domeinen bevoegd voor aspecten van internationaal milieubeleid.

➤ **Standpunt van de stakeholders: consensus**

➤ **Politieke verbintenis**

De federale ministers bevoegd voor de Noordzee en voor wetenschapsbeleid zullen een rondetafel samenroepen van multi-actoren en gebruikers van mariene gebieden.

Maatregel 12: Duurzaamheid van de maritieme transportsector

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Wat belangrijk is in deze uitdaging voor integratie, is het vinden van een pragmatische modus operandi waar iedereen zichzelf in terugvindt, zowel voor nationale, Europese en internationale dossiers. Hiertoe moet een rondetafel worden georganiseerd met de administraties bevoegd voor de visserij, energie, mobiliteit, economie en de betrokken leefmilieuadministraties, en moet er worden gestart met het identificeren van thema's en dossiers waarover iedereen verwachtingen koestert, het illustreren van deze verwachtingen, het verzamelen van meningen en het praktisch organiseren van de manier waarop de administraties zullen samenwerken voor de integratie van de dimensie leefmilieu in het beleid betreffende shipping.

Mogelijke onderwerpen die men in het kader van dit overleg verder zou kunnen behandelen zijn

- emissienormen,
- dockside electricity,
- port reception facilities,
- scheepsrecyclage,
- ballastwater en invasieven.

Bij het aankoopbeleid voor nieuwe schepen door de overheid dient men zich te houden aan het Clean Ship Concept.

Bij de POD wetenschapsbeleid werden twee studies uitgevoerd in verband met het kwantificeren en de ontwikkeling van een monitoringsprogramma voor emissies van zeeschepen. Het thema emissies van zeeschepen is een ander prioritair thema in de huidige oproep tot voorstellen in het kader van het SSD-onderzoeksprogramma van de POD wetenschapsbeleid.

De ratificatie van de ballastwaterconventie door België (gemengd verdrag) is momenteel nog niet mogelijk, wegens technische tekortkomingen om aan de betrokken bepalingen te voldoen.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale minister en staatssecretaris bevoegd voor respectievelijk de Noordzee en mobiliteit: zie rondetafelmaatregel 11, en ratificatie van de IMO-Verdragen enz. en omzetting van de hangende richtlijnen.

Maatregel 13: Bijdragen tot de ontwikkeling van de geharmoniseerde valorisatietechniek van het marien milieu en integratie van economische valorisatietechnieken van ecosysteemdiensten bij onderbouwing van een marien milieubeleid (the cost of action versus the cost of inaction)

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Uitvoeren van een studie over de internalisering van de kosten verbonden aan de diensten inzake leefmilieu om deze laatste tegenover de kosten te plaatsen en de economische en sociale voordelen van de uitvoering van een bepaald aantal menselijke activiteiten op zee.

Concreet gaat het erom te beschikken over een instrument voor de vergelijking van de voor- en nadelen van die of die maatregel voor het beheer van menselijke activiteiten op zee, als ondersteuning van de bijbehorende politieke beslissing.

Deze benadering werd reeds verschillende keren op nationaal en internationaal niveau toegepast. Op Vlaams niveau vindt momenteel een economische evaluatiestudie plaats waarin de waarde van ecosysteemdiensten in kaart wordt gebracht. Bij het instellen van een soortgelijke studie voor het marien milieu dient met de geografische schaal te bepalen.

In het buitenland hebben dergelijke benaderingen in bepaalde gevallen geleid tot het instellen van maatregelen schadelijk voor het betrokken ecosysteem. Bij de verdere uitwerking van een dergelijke studie dient men de juiste duurzaamheidscriteria in acht te nemen, de intrinsieke waarde mee in rekening te brengen, een gebalanceerd begeleidingscomité in te stellen en een wetenschappelijke peer review te voorzien.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

Zie maatregel 46: de federale ministers bevoegd voor de Noordzee en het wetenschapsbeleid zullen bijdragen tot de studie van het luik Marien Milieu

Zuidpool

De Zuidpool is de plaats bij uitstek voor internationale samenwerking. België heeft er van bij het begin een belangrijke rol gespeeld en komt reeds sinds enkele jaren terug op de voorgrond, zowel op wetenschappelijk als op politiek niveau. Dit ecosysteem verdient een bijzondere aandacht omwille van zijn extreme kwetsbaarheid, onder andere omwille van het fenomeen « polaire uitbreiding» van de opwarming van de Aarde. In juni 2013 zal de jaarlijkse vergadering van de SCAR doorgaan in Brussel en deze gebeurtenis van hoog niveau bereidt zich lange tijd op voorhand voor en vereist een progressieve verhoging van ons profiel. Hier moeten dus de bestaande initiatieven worden benut.

Maatregel 14: omkaderen van de activiteiten van bioprospectie aan de Zuidpool (Antarcticaverdrag)

Hiertoe zal een gegevensbank op Internet worden gebruikt als onderhandelingsbasis van het reglementaire kader. België (en Nederland, met de steun van het Programma van de Verenigde Naties voor het Leefmilieu) is piloot; het zal aangewezen zijn om een opvolging van de aangelegde gegevensbank te voorzien ten einde deze te institutionaliseren bij het secretariaat van het Antarticaverdrag, door onder andere een financiële steun indien de Partijen van het Verdrag het principe aanvaarden.

Maatregel 15: blijvende bijdrage aan de processus “mariene beschermende zones” in de zuidelijke oceaan (CCAMLR)

België heeft reeds sterk bijgedragen aan de processus door de “policy” documenten, door de creatie van een speciaal fonds, door de organisatie van een internationale workshop te Brussel en de deelname in de financiering of de monitoring van een testzone.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politieke verbintenis**

De federale Minister bevoegd voor Leefmilieu zal inzake bioprospectie de oprichting van een gegevensbank ondersteunen ten einde deze te finaliseren en te institutionaliseren en zal de monitoring van een testzone financieren.

Maatregelen die niet werden overgenomen door de stakeholders

Geen

Maatregelen die niet werden overgenomen na de politieke fase

Geen

Maatregelen waarvoor het beleidsoverleg nog moet worden gefinaliseerd

Maatregel 16: Bosbeheer – REDD-mechanisme en biodiversiteit

➤ **Omschrijving van de maatregel**

Ontbossing is verantwoordelijk voor ongeveer 20% van de totale antropogene uitstoot van broeikasgassen en een belangrijke oorzaak voor het verlies aan biodiversiteit wereldwijd. Het reduceren van emissies van ontbossing en bosdegradatie, voornamelijk in ontwikkelingslanden (REDD) is dan ook een belangrijke pijler om de klimaatverandering tegen te gaan, maar kan tegelijk ook het verlies aan biodiversiteit beperken en bijdragen tot de 2010-doelstelling. Strijd tegen ontbossing en het duurzame beheren van bestaande bossen dienen hand in hand te gaan. Het zijn twee zijden van eenzelfde medaille.

➤ **Standpunt van de stakeholders: consensus**

Maatregel 17: Aanpassing aan de klimaatwijzigingen

➤ **Omschrijving van de maatregel**

De aanpassing aan de klimaatwijzigingen is belangrijk voor alle landen, en meer bepaald voor ontwikkelingslanden waarvan de economie sterk afhankelijk is van sectoren die afhangen van het klimaat (landbouw, toerisme en visvangst) en die zich slechts in beperkte mate kunnen aanpassen. Een samenwerking met de federale diensten verantwoordelijk voor de projectleiding buiten België (waaronder ontwikkelingshulp) is bijzonder belangrijk om onder andere het duurzame behoud van de biodiversiteit te bevorderen in aanpassingsprojecten.

Op het vlak van internationale ontwikkelingssamenwerking kan het fonds ingesteld onder de UNFCCC aangewend worden voor adaptatiemaatregelen. België heeft echter nog geen bijdrage toegezegd voor dit fonds. Rekening houdend met het hierboven beschreven belang zou een eventuele bijdrage vanuit België in overweging moeten worden genomen.

Daarenboven worden momenteel richtlijnen opgesteld in het kader van de (GEF) 5th replenishment. België kan ervoor pleiten om het onderwerp aanpassing en biodiversiteit op te nemen als een mogelijke activiteit die ondersteund kan worden vanuit dit fonds.

➤ **Standpunt van de stakeholders: consensus**